

***Csepeli György és
Prazsák Gergő:
Az internet hatása a
magyarországi
társadalmi
egyenlőtlenségekre***

2009. nov. 10. AVF

Egyenlőség

Szabadság

-

+

+

-

-

-

+

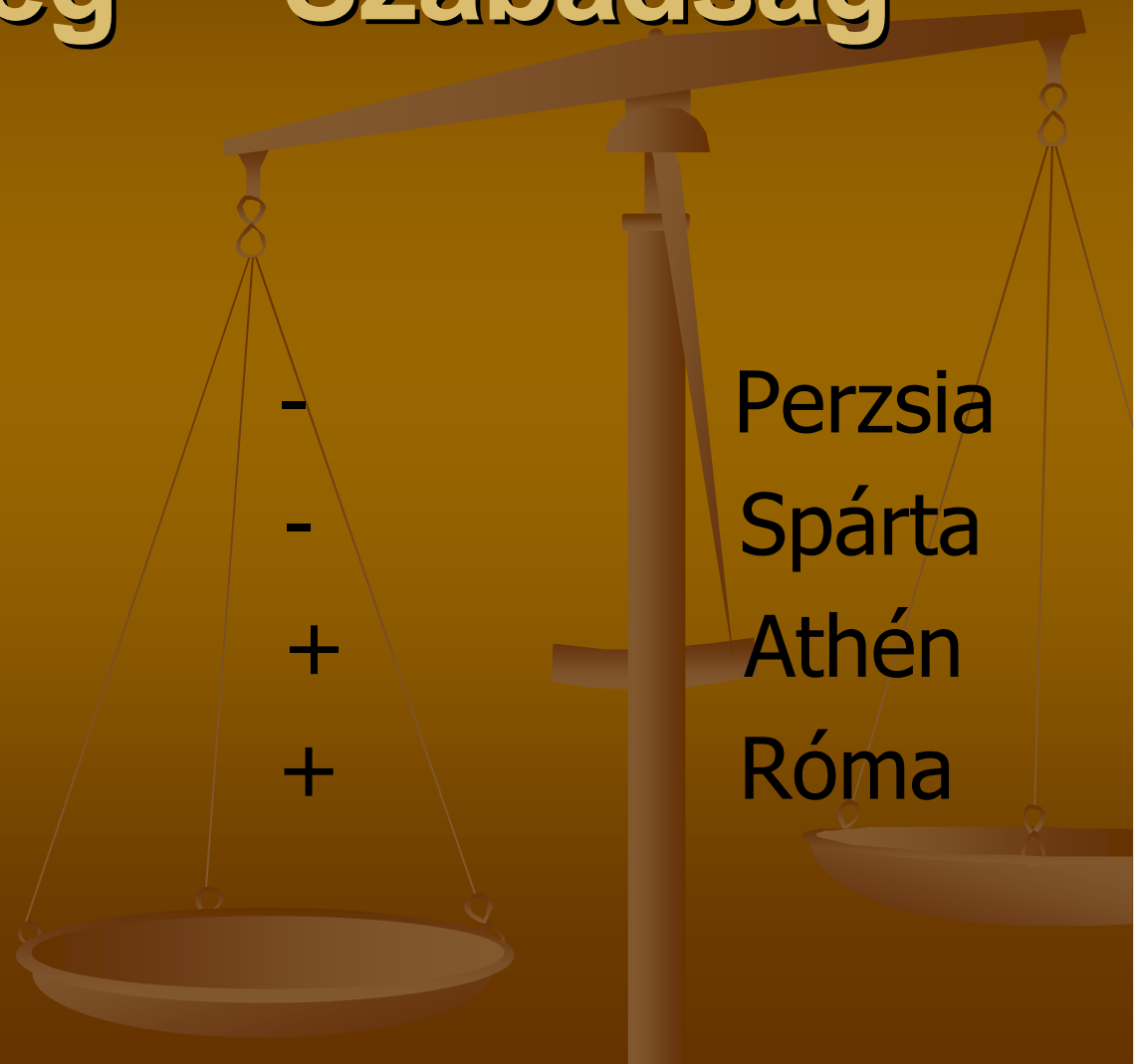
+

Perzsia

Spárta

Athén

Róma

Az egyenlőtlenségek természetete

„Külső dolgokban nem lehet egyenlőség: az egyenlőtlenség benne rejlik a külső fogalmában” (Hegel)

Egyenlőtlenségek

Társadalmi javak birtoklása
Kognitív képességek
Testi adottságok
Diszkrimináció - presztizs

Egyenlőségek

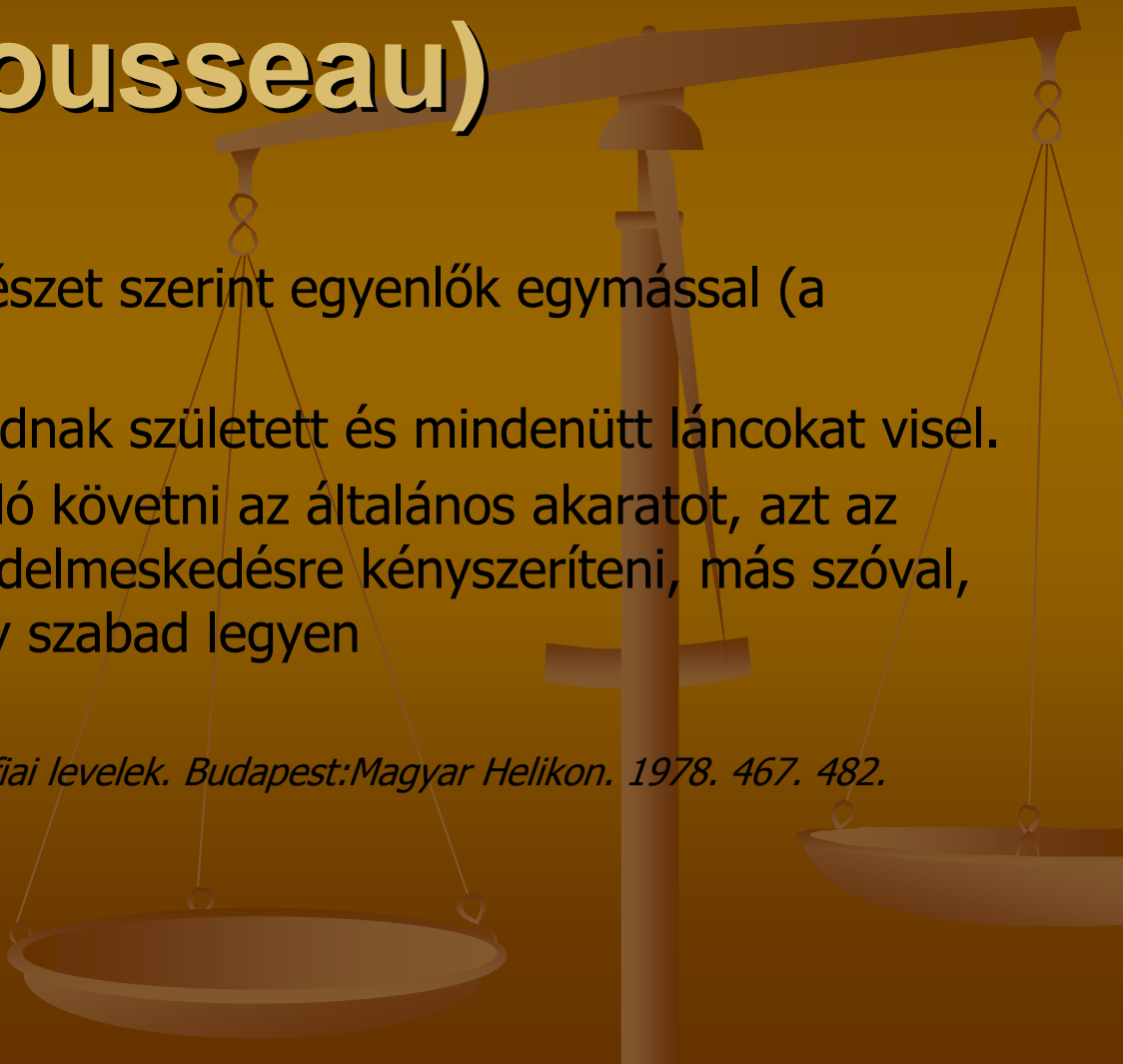
Esélyek/Versenyt
Nyelvi kompetencia
Kockázatvállalás
Jog
Érzelmek/Boldogság-Szomorúság

Az egyenlőtlenség akarása (Nietzsche)

„Minden tehetségnek küzdve kell kibontakoznia...Minden athéninak a versengésben annyira kellett kibontakoztatnia önmagát, amennyire ezzel Athénnek leginkább használt és a legkevesebb kárt okozta. Nem létezett mértéktelen és mérhetetlen becsvág, mint amilyen legtöbb esetben a modern nagyravágás, ha versenyt futott, gerelyhajításban vagy dalnokként versenyzett, szülővárosa javára gondolt, annak dicsőségét akarta gyarapítani az ifju, városa isteneinek szentelte a koszorúkat, amiket a verseny bírái megbecsülésül a fejére helyeztek. Gyermekkorától fogva ott égett a kívánság minden görögben, hogy saját városa boldogulásához a poliszok harcában eszköz legyen: ez lobbantotta lángra önzését, ez tartotta féken is és helyes mederben. A modern embernek ugyanakkor mindenütt a végtelen állja útját....”

Nietzsche, F. Ifjúkori görög tárgyú írások. Budapest:Magyar Helikon. 1988.45-46.o

Az egyenlőség akarása (Rousseau)

Ősállapot: Az emberek természet szerint egyenlők egymással (a szabadságban).

Történelem: Az ember szabadnak született és mindenütt láncokat visel.

Forradalom: Aki nem hajlandó követni az általános akaratot, azt az egész alakulat fogja engedelmeskedésre kényszeríteni, más szóval, kényszeríteni fogják, hogy szabad legyen

Rousseau, J.J. Értekezések és filozófiai levelek. Budapest: Magyar Helikon. 1978. 467. 482.

Egyenlőtlenségek a mai magyar társadalomban

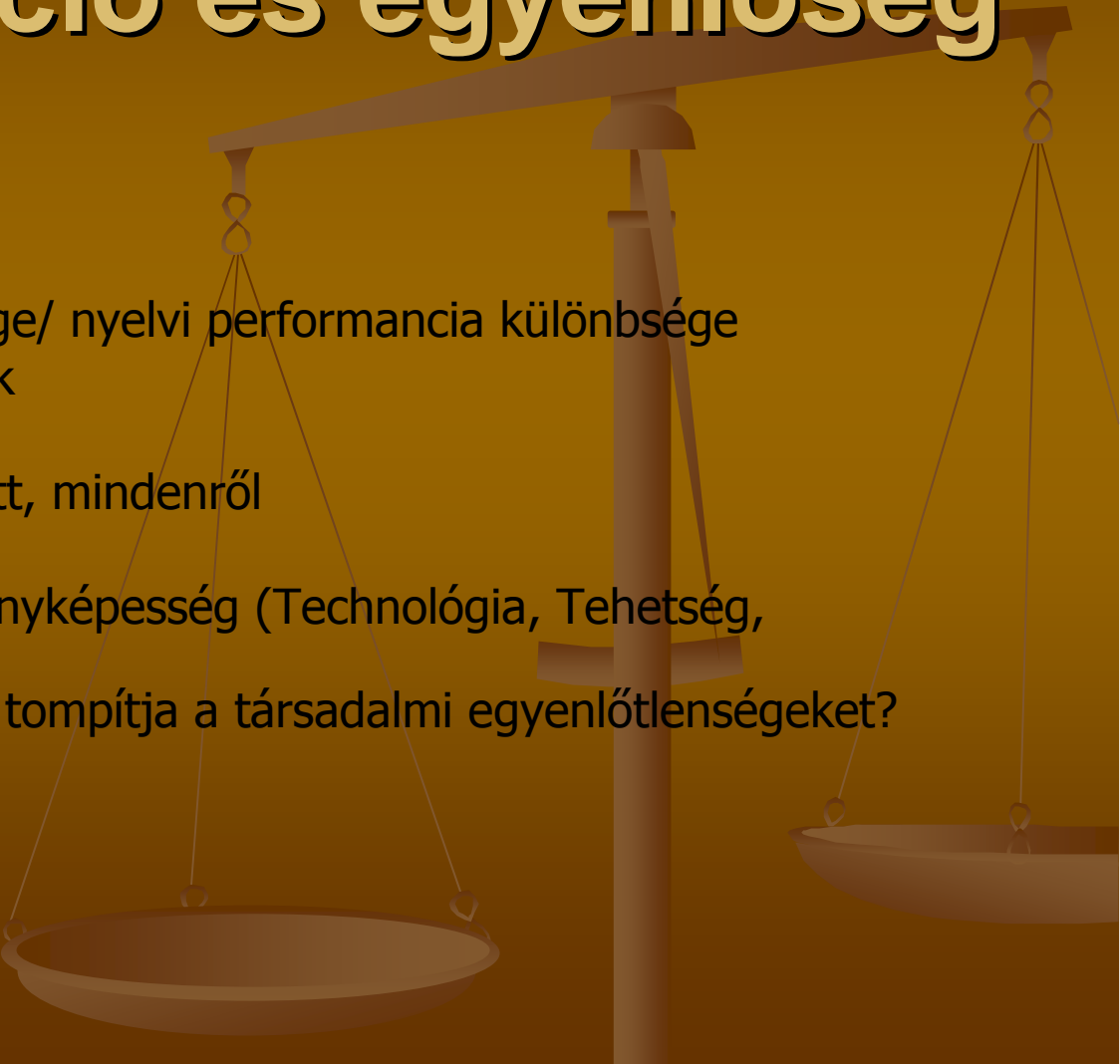
A lakosság megoszlása a depriváció típusok száma szerint 2007-ben

	(%)
Nincs depriváció	39
Egy depriváció	31
Két depriváció	18
Három depriváció	8
Négy depriváció	4
Összesen	100

Depriváció típusok: alapvető szükségletek kielégítésének korlátozottsága
tartós javak, a lakásfelszereltség alapvető szintjének hiánya
rossz lakáskörülmények
szegénységérzet

Forrás: Szívós P. A háztartások életkörülményei. In Társadalmi Ríport. 2008. 105.

Kommunikáció és egyenlőség

- nyelvi kompetencia egyenlősége/ nyelvi performancia különbsége
- új kommunikációs technológiák
- hálózatosság
- mindenkivel, mindig, mindenütt, mindenről
- alacsony belépési küszöb
- társadalmi kreativitás és versenyképesség (Technológia, Tehetség, Tolerancia)
- digitális részvétel: erősíti vagy tompítja a társadalmi egyenlőtlenségeket?

Kommunikációs rétegződés

Az új kommunikációs technológiák igénybevétele szerint a következő négy csoportot különböztetjük meg:

1. A *kontaktokraták* mind a címlistájukban szereplő e-mail címek, mind a mobiltelefonjukon tárolt hívószámok mennyiségét tekintve a minta felső 30%-ába tartoznak. A teljes minta 9 %-a sorolható ebbe a csoportba. Az átlagos napi e-mail-forgalom 27 üzenet, az átlagos napi mobiltelefon-forgalom 21 hívás.
2. A *levelezőknek* sok e-mail címük van, de kevés mobiltelefonszámot tárolnak. A teljes minta 13 %-a tartozik ebbe a csoportba, melynek tagjai naponta sok (átlagosan 16) levelet fogadnak és küldenek, viszont ritkán (naponta átlagosan 14 alkalommal) telefonálnak.
3. A *beszélgetők* körében kevés e-mail címet, ám sok tárolt mobiltelefonszámot találunk. A minta 12 %-a esik ebbe a csoportba, melynek tagjai átlagosan naponta 9 elektronikus levelet küldenek és fogadnak, de 19 telefonbeszélgetést folytatnak.
4. A *kontaktproletárok* mind az e-mail címek, mind a mobiltelefonszámok mennyisége alapján az alsó 70 %-ba tartoznak. A teljes minta 37 %-a került ebbe a csoportba. Az ide tartozók napi e-mail forgalma átlagosan 8 levél, míg mobiltelefon-beszélgetéseik száma napi átlagban 11.

Elitek törvénye (Pareto szabály)

A 70:30 arány kissé eltér a 80:20-as aránytól, amelyet Pareto a gazdasági egyenlőtlenségek elemzése alapján állított fel. Barabási Albert László: „a profit 80 %-át az alkalmazottak 20 %-a termeli meg, a döntések 80 %-a a megbeszélések idejének 20 %-a alatt születik meg, és így tovább. Kiderült, hogy ez a szabály az élet sok területén érvényes. Például a bűnözők 20 százaléka követi el a bűncselekmények 80 százalékát.” Barabási saját vizsgálatai szerint a világhálón a hiperhivatkozások 80 %-a a weblapoknak csupán 15 %-ára mutat, a tudományos közleményekben megjelenő hivatkozások 80 %-a a kutatóknak csak 38 %-ára jut, s a hollywoodi kapcsolatok 80 %-a a színészek 30 %-ához tartozik. (Barabási 2008:75)

Kommunikációs státusz és lakóhely jellege

	Főváros (N=186)	Város (N=376)	Falu (N=142)
Kontaktokraták (N=91)	13	15	7
Levelezők (N=125)	26	14	18
Beszélgetők (N=119)	8	24	10
Kontaktproletárok (N=371)	53	47	65
Összesen:	100	100	100

*X² értéke: 43.82, df.: 6, szig. 0.000
Cramer V: 0.176*

Kommunikációs státusz és a háztartások felszereltsége az új kommunikációs eszközökkel

Kontaktokraták (N=91)	2.98
Levelezők (N=125)	2.58
Beszélgetők (N=119)	2.64
Kontaktproletárok (N=371)	2.28

A háztartások új kommunikációs eszközökkel való felszereltségében a kontaktokraták és a kontaktproletárok között mutatkozik a legnagyobb különbség, az utóbbiak hátrányára.

Kommunikációs státusz és gazdasági aktivitás, átlagéletkor, nem

	Kontaktokraták	Levelezők	Beszélgetők	Kontaktproletárok	Kor (év)	Új Kommunikációs eszközök átlagos száma
Inaktív keresők	16.5%	15.2%	11.7%	12.1%	44.67	2.16
Eltartottak	9.9%	15.2%	20.8%	34%	18.78	2.38
Vezetők- értelmiségiek- vállalkozók	18.7%	9.6%	15.8%	6.7%	42.09	3.71
Beosztott értelmiségiek	17.6%	21.6%	10%	9.2%	40.34	2.44
Nem diplomás alkalmazottak	28.6%	29.6%	25.8%	26.7%	35.91	2.2
Munkások	8.8%	8.8%	15.8%	11.3%	38.73	1.54
Összesen	100%	100%	100%	100%		
Átlagéletkor (év)	35.29	38.61	34.71	32.06		
Nők aránya	42.9%	54.4%	33.6%	53.6%		
Férfiak aránya	57.1%	45.6%	66.4%	46.4%		

Gazdasági aktivitás és kommunikációs státusz összefüggése: X^2 értéke: 59,32 df.: 15 szig. 0.00, Cramer V: 0.167

Kommunikációs státusz és nem összefüggése: X^2 értéke: 17,3 df.: 3 szig. 0.00, Cramer V: 0.157

Gazdasági státusz és új kommunikációs eszközök közötti összefüggés: Eta^2 : 0,07 F szig. 0.00

Internethasználók típusai az internethasználat jellege alapján

Használat jellege	Internethasználói típusok (klaszterek)				
	Informálódók	Rejtőzködők	Extenzív felhasználók	Tanulók	Befogadók
Informálódás	0.52	-1.08	0.67	0.11	0.92
Üzleti szolgáltatások igénybevétele	-0.3	-0.53	1.83	-0.34	0.78
Ügyintézés	-0.21	-0.71	1.08	0.12	1.37
Tanulás és kommunikáció	-0.31	-0.76	1.08	1.03	0.72
Web 2.0	-0.46	-0.48	1.68	0.9	-0.1
Szórakozás	-0.28	-0.35	2.17	-0.02	-0.15
Elemszám (százalékl)	285 (28.5%)	313 (31.3%)	76 (7.6%)	182 (18.2%)	144 (14.4%)

Internetezés révén kifejtett aktivitás alapján képzett csoportok és kommunikációs státusz (%)

Internet használói típusok	Kommunikációs státusz			
	Kontaktproletárok (n=371)	Levelezők (n=124)	Beszélgetők (n=119)	Kontaktokraták (n=91)
Informálódók	29	29	32	20
Rejtőzködők	30	22	23	19
Extenzív felhasználók	9	18	2	13
Tanulók	21	17	17	20
Befogadók	10	14	26	29
Összesen	100	100	100	100

χ^2 értéke: 48,48 df.: 12 szig. 0.00; Cramer V: 0.15

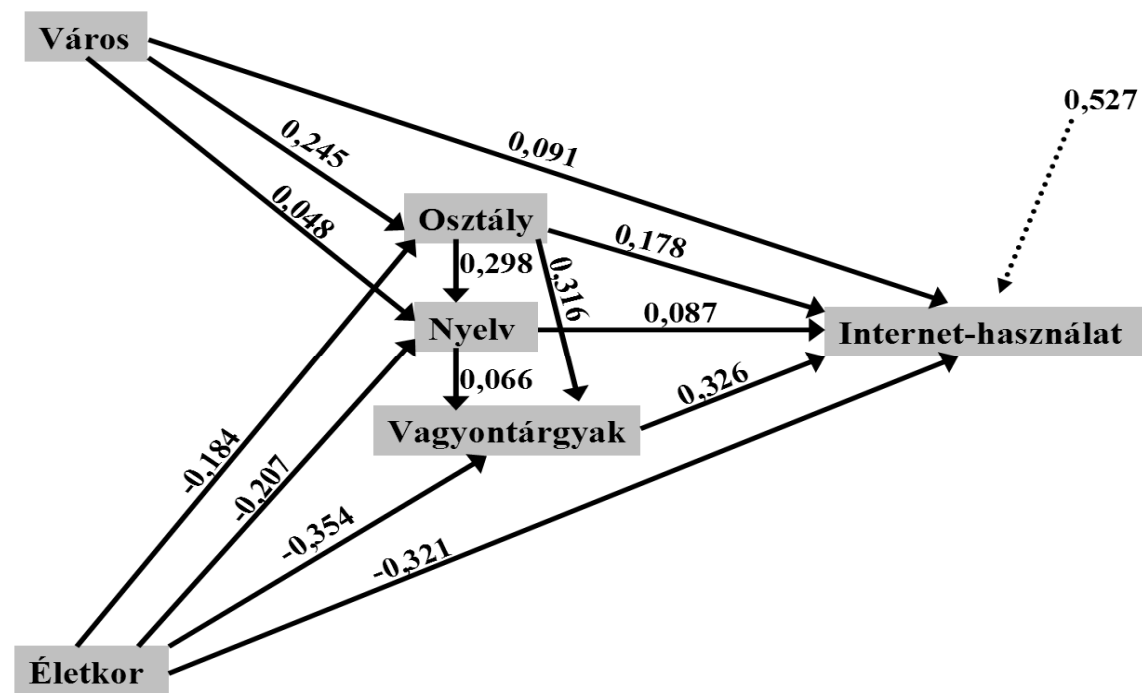
Nem internetezők és internetezők

(3000 fős országos reprezentatív minta, Szonda-Ipsos, NKA, 2008)

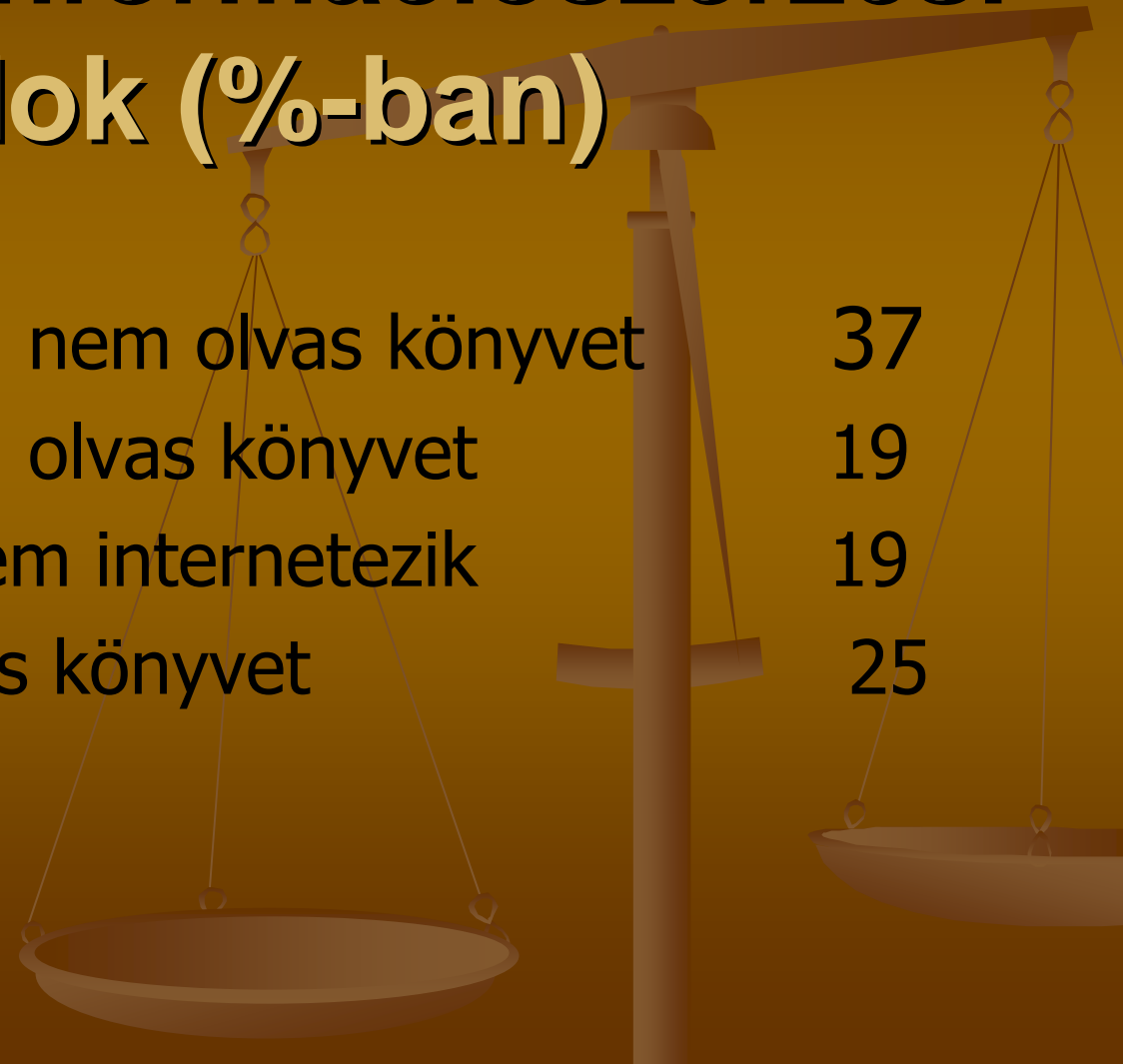
		Nem internetezők N = 1681	Internetezők N = 1321	Összefüggés erőssége	
				Pearson khí-négyzet (df) ¹	Cramer's V
Nők aránya		56.6 %	49.4 %	15.47 (1)	0.07
Átlagéletkor		55 év	36 év	Eta ² :0.27	
Iskolai végzettség	Befejezetlen alapfokú	9.3%	0.4%	605.27 (4)	0.451
	Befejezett alapfokú	32.5%	13.9%		
	Szaktanácsképző	34.1%	18.9%		
	Középfokú	18.7%	42.7%		
	Felsőfokú	5.4%	24.1%		
	Összesen	100%	100%		
Gazdasági aktivitás	Aktív	33.7%	61.9%	816.18 (6)	0.521
	Kismama	3.3%	3.5%		
	Nyugdíjas	52.2%	9.9%		
	Munkanélküli	5.8%	3.9%		
	Tanuló	0.9%	19%		
	Egyéb nem aktív	3.6%	1.3%		
	Összesen	100%	100%		
Településtípus	Budapest	14.5%	21.8%	104.59 (2)	0.187
	Többi város	45.7%	55.6%		
	Község	39.8%	22.6%		
	Összesen	100%	100%		

¹ Minden változó esetében a chí-négyzet próba szignifikancia szintje 0.000 (a variancia-analízis esetében az F próba szignifikancia szintje).

Az internet használatát meghatározó tényezők Útmodell

Régi és új információszerzési módok (%-ban)

nem internetezik, nem olvas könyvet	37
internetezik, nem olvas könyvet	19
olvas könyvet, nem internetezik	19
internetezik, olvas könyvet	25

Iskolai osztályok átlaga és információszerzési módok

nem internetezik, nem olvas	10
internetezik, nem olvas	12
olvas, nem internetezik	11
internetezik, olvas	13

Életkor átlaga és információszerzési módok

nem internetezik, nem olvas
internetezik, nem olvas
olvas, nem internetezik
internetezik, olvas

55

36

55

36

Autonómia és heteronómia

Autonómia: légy független+az ember maga alakítja sorsát

Heteronómia: engedelmessédj+az ember nem ura a maga sorsának

Autonómia és információszerezési módok

nem internetezik, nem olvas

3.2

internetezik, nem olvas

3.7

olvas, nem internetezik

3.4

internetezik, olvas

3.7

Köszönjük a figyelmet

